

BRANDÝSKÉ OPUKY

PŘEDJARNÍ KONDIČNÍ VÝLET

SOBOTA 7. BŘEZNA 2015

Pardubice

*

Sraz v hale hlavního nádraží do 8:25, zakoupení zpáteční jízdenky do stanice Brandýs nad Orlicí.

Odjezd v 8:46 z hlavního nádraží v Pardubicích ([Os 5025](#)), příjezd do Brandýsa 9:32.

Trasa I.a: Od nádraží do města **Brandýs nad Orlicí**, kde podobně jako před dvěma roky (při předjarní akci s pracovním názvem „Choceňské opuky“) začneme výstupem podle modrých značek ke zříceninám hradu, od nichž se nabízí krásný pohled do údolí Tiché Orlice. Nedávno přeložené značení nás dál povede k východu ke skalním srubům a věžičkám nad pravým břehem řeky. Ale zhruba po 1 km značka velmi prudce klesá do údolí k obci Perná. Tento sestup je obzvláště za nepříznivého počasí (vlhko, námraza) přímo nebezpečný! Stočíme se tedy k severu k osadě **Kaliště** (zprvu bez značek, později možná narazíme na staré modré značení), z které pak pokračujeme SV směrem po silniče „Hliník“ (přes kótu 475,6 m) do **Horní a Dolní Rozsochy**. Na křižovatce odbočíme doprava k jihu a asi po 1 km dojdeme do **Rviště**, kde na křižovatce zahneme doleva ke kostelu a půjdeme dál do kopce; u dřevěné zvonice narazíme opět na modré značení (rozcestník). Podle značek (stále po silnici) pokračujeme ještě necelý kilometr do **Dobré Vody** (všechna zmiňovaná místa jsou dnes částmi obce **Orlické Podhůří**), na jejímž konci odbočíme doprava (nepřehlédněte!). Přes lesík sestoupíme k chatové osadě **Klopoty**, v níž neopomineme navštívit stejnojmennou restauraci pod kaplí na mohutném vodním zdroji – prameni Klopotského potoka. Po občerstvení pokračujeme dál údolím až k rozcestníku u Tiché Orlice, odkud po proudu řeky odbočíme podle červených značek do **Bezpráví**. Značená cesta byla nově přeložena a vede k zastávce Bezpráví, překračuje železniční trať, stoupá pod Sudislavské maštale (skalní útvary jsou obtížně přístupné) a přes letní tábor Řadov pokračuje k trati do Brandýsa. My se však podržíme starého značení, nyní cyklostezky směřující dál podle řeky i železniční trati k hradlovým domkům a kolem zemědělské farmy k obci **Perná**. Odtamtud asi 800 m po silnici, po jejíž pravé straně pozorujeme krásně odhalený geologický profil, poté přes most přejdeme na levý břeh řeky a přes železniční trať. Parkem pokračujeme k památníku J. Á. Komenského, odkud je to ke stanici **Brandýs nad Orlicí** už jen kousek. Celkem asi **17 km**, součet stoupání **406 m**.

Trasa I.b je náročnější o jedno stoupání navíc. Až k rozcestníku pod osadou Klopoty se shoduje s trasou I.a, ale nepokračuje po cyklostezce, nýbrž podle nového výše zmiňovaného červeného značení k železniční zastávce Bezpráví, pod **Sudislavské maštale** a přes **Řadov**. Délka trasy je přibližně stejná (**17 km**), součet stoupání **476 m**.

Trasa II.: Společně s trasami I.a, I.b až k rozcestníku pod osadou Klopoty, dále podle červených značek k železniční zastávce **Bezpráví**, kde končí. Měří necelých **12 km**, stoupání **331 m**.

Odjezdy vlaků z Bezpráví ^P **14:22[§]**, **16:22[§]**, **18:22[§]**
z Brandýsa **14:26[§]**, **16:26[§]**, **17:38**, **18:26[§]**

^P) nutno přikoupit jízdenku do Brandýsa; [§]) v Chocni možný přestup na rychlík.

Vybavení na cestu: Jídlo a pití podle osobní potřeby, výstroj podle předpovědi počasí s dobrou obuví do terénu, výzbroj nežádoucí.

Občerstvení po trase (i s možným obědem) v restauraci Klopoty.

Připravil a vede Karel Vytřas, m. t.; přiloženou mapku s aktuálním značením upravil Ivo Stříž.

Příhlášky přijímá Dáša Ehrenbergerová, telefon do zaměstnání 466 050 217, mobil 739 569 070, e-mail ehrenbergerova@szs.pardubice.cz.

Výběr míst po trase:

Brandýs nad Orlicí – zámek, hrad

Ukázky skalních srubů a věžiček nad pravým břehem Tiché Orlice

Dřevěná zvonice nad osadou Rviště – Odkryté geologické profily u silnice do Brandýsa

Stručně o opuce

Opuka je usazená hornina, prachovitý druh slínovce, což je sedimentární jemnozrnná hornina, která je složena převážně z jílových minerálů, většinou tmavě až světle šedá. Je podobná jílovcu, na rozdíl od něho však reaguje s kyselinou chlorovodíkovou, protože obsahuje uhličitán vápenatý. Vzniká zpevněním slínů (geologický název pro směs jílu a karbonátu) z nejmenších částic usazených na mořském dně. Tvoří jí jílovité a prachovité částice, dále obsahuje vápnité složky a jehlice mořských hub mikroskopických rozměrů (tzv. spongie). Množství těchto jehlic určuje její pevnost a trvanlivost. Kromě nich jsou časté i zbytky dírkonošců, jednobuněčných mořských prvoků vytvářejících vápnité schránky s mnoha drobnými otvůrkami, z nichž vycházejí panožky. Běžnou minerální příměsí je glaukonit, minerál ze skupiny jílových slíd. Je to jednoklonný, chemicky velmi složitý křemičitan, který se tvoří zvláště v klidných a mělkých vodách na šelfech s bahnitým dnem, kde většinou probíhá pomalá sedimentace při nedostatečném prokysličení vody; má bělavou až pískově žlutošedou barvu. V odkrytých opukových skalních partiích často dochází k tvorbě erozních zářezů, skalních věží, svahových rozsedlin, občas i jeskyň.

V románském slohu byla opuka významným stavebním materiálem. Přítomnost jehlic houbiček zvyšuje kvalitu kamene pro technické účely, zejména jeho pevnost. Protože se opuka snadno opracovává, může dobře sloužit také v kamenosochařství. Při nízkém obsahu křemičitých jehlic a vysokém obsahu vápnité složky se někdy opuka využívala i pro výrobu vápna a cementu.

Místopis

Brandýs nad Orlicí. Město (305 m) v sevřeném údolí nad pravým břehem Tiché Orlice. Hrad byl založen na přelomu 13. a 14. století, zřícenina nad městem je jen jeho torzem. Zámek z 2. poloviny 18. stol. přestavěn novobarokně v r. 1914. Barokní kostel Nanebevstoupení Páně stavěn od r. 1788. Na náměstí secesní radnice (1901) a klasicistní socha P. Marie (1812). V letech 1622-1625 zde pobýval J. Á. Komenský a dokončil zde svůj „Labyrint světa a ráj srdce“ (na památku jeho pobytu odhalen roku 1865 pomník). Bývalé lázně připomíná zejména budova rehabilitační léčebny.

Orlické Podhůří. Obec Orlické Podhůří vznikla postupným sloučením tří dřívějších vesnických obcí: roku 1949 byla ke Rvišti (kam kromě vesnice Rviště patří ještě osady Horní a Dolní Rozsocha, Kaliště a Perná) připojena Dobrá Voda a roku 1960 Říčky; roku 1961 byla celá obec přejmenována na Orlické Podhůří. Silnice mezi Rvištěm a Dobrou Vodou prochází sedlem (s malou památkou lidové architektury - dřevěnou zvoničkou z počátku 19. století) mezi vrcholy Zátvor (495 m) a Hůrka (546 m).

Klopoty. Osada (původně samota katastrálně spadající pod Říčky) dnes slouží hlavně k rekreačním účelům. Kaple Panny Marie Pomocné (původně empírová z roku 1812, obnovena 1892) postavena nad studánkou, z níž vyvěrá Klopotský potok. Pramen byl považován za léčivý, proto došlo k založení kaple.

Tická Orlice. Pramení ve svazích masívu Jeřábu v nadmořské výšce 760 m. Po vstupu do svrchnokřídových sedimentů vytváří pod Lanšperkem a zejména pod Ústím nad Orlicí hluboké údolí, které se zahlubuje až na rulové a žulové jádro. Několikrát mění směr a tvoří meandry s výraznými opukovými skalními útvary. Povodí Tiché Orlice má na délce toku 107,5 km plochu 755,4 km².

Bezpráví. Samota v údolí Tiché Orlice. Bývalý starý mlýn, doložený k roku 1506. Proti proudu řeky (mimo plánované trasy) empírová hájovna z 1. poloviny 19. století s pomníčkem Č. Dolečkovi a jeho synovi, popravenými za pomoc partyzánskému odboji.

Sudislavské maštale. Příkrý až 150 m vysoký svah pod obcí Sudislav, lemující hranu levého svahu údolí Tiché Orlice, je registrován jako významný krajinný prvek s rozlohou 72,80 ha. Obtížně přístupné partie se skalními srázy a svahovými deformacemi, patrnými zejména pod východní částí Sudislavi a v bezprostřední blízkosti letního tábora Řadov, nad nímž se nachází nejvýraznější skalní výchoz s malou skalní brankou.

